

Utlåtande 2013:158 RVIII (Dnr 328-1833/2012)

Skapandet av ett kvinnohistoriskt museum i Stockholms stad

Motion (2012:69) av Ann Mari Engel (V)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2012:69) av Ann Mari Engel (V) om ”Skapandet av ett kvinnohistoriskt museum i Stockholms stad” anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

I en motion (2012:69) föreslår Ann Mari Engel (V) att staden ska skapa ett kvinnohistoriskt museum, som förutom utställningar också kan fungera som centrum för studier och programverksamhet om kvinnorörelsens historia i Sverige.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden och Stockholm Business Region AB.

Stadsledningskontoret anser inte att ett kvinnohistoriskt museum tillhör kommunens kärnverksamhet och att ett sådant i liten utsträckning skulle spegla något allmänt kommunalt intresse och i än mindre utsträckning ett specifikt stockholmskt intresse.

Kulturnämnden anser inte att ett särskilt kvinnohistoriskt museum behövs. Alla museer bör sträva efter ett förhållningssätt som innefattar genus, mångfald, sociala skillnader med mera och därmed bidra till en berikad och mer komplicerad historieskrivning.

Stockholm Business Region AB framhåller kulturlivets betydelse för att locka besökare till Stockholm och är därför positivt inställt till ett nytt museum.

Mina synpunkter

Ann Mari Engel (V) föreslår att staden ska skapa ett kvinnohistoriskt museum, som förutom utställningar också kan fungera som centrum för studier och programverksamhet om kvinnorörelsens historia i Sverige.

Kulturförvaltningen framhåller i sitt tjänsteutlåtande att utvecklingen allt mer inriktats på att i redan befintliga museer integrera ett genusperspektiv, snarare än att skapa separata museer om kvinnornas historia. Som förvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande: "Genusbegreppet är etablerat och aktuell forskning brukar i relativt stor utsträckning återspeglas i museer. Att lyfta ur kvinnorna ur historien och berätta om 'dem' i ett eget museum är ganska långt från vad man brukar mena med genus."

Med anledning av ovanstående anser jag därför att redan befintliga museer i stadens regi ska fortsätta sitt arbete att i sin utställningsverksamhet skildra hela Stockholms historia; skildra kvinnorna, deras liv och gärningar i lika hög utsträckning som männens.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2012:69) om skapandet av ett kvinnohistoriskt museum i Stockholm av Ann Mari Engel (V)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Karin Wanngård (S) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. I huvudsak tillstyrka motionen
2. Därutöver anför följande

Frågan om kvinnors historia är angelägen och har diskuterats under många decennier inte minst inom museisektorn. Trots det har utvecklingen gått långsamt och

fortfarande är det företrädesvis männens historia som skildras såväl inom museivärlden, i populärhistoriska skildringar i litteratur och tv-program som inom den vetenskapliga historiska forskningen. Motionen tar utgångspunkt i det problemet och ett kvinnohistoriskt museum, som förutom utställningar också kan fungera som centrum för studier och programverksamhet om kvinnorörelsens historia i Sverige skulle kunna ändra på det.

SBR lyfter i sitt remissvar en viktig aspekt, nämligen att ”gemensamt för alla Stockholms museum är att de bidrar till att attrahera besökare och marknadsföra Stockholm såväl internationellt som nationellt. Vidare erbjuder de boende i Stockholm möjligheten att berika sig. Sammantaget ökar därigenom Stockholms attraktivitet för såväl besökare som boende”. Vi, precis som SBR, ser därför positivt på förslaget om att inleda arbetet för att etablera ett kvinnohistoriskt museum i Stockholm och finna en lämplig plats för detta.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Kvinnornas historia har alltför länge varit sorgligt eftersatt på våra museer. Vi måste berätta om kvinnorna och deras liv och gärningar i lika hög utsträckning som vi berättar om männen.

Genusbegreppet har etablerats inom historieforskningen och även inom museivärlden. Detta öppnar upp för en museipedagogik som tar utgångspunkt i maktaspekter och som kan berätta om relationer och hierarkier mellan könen. Det kan dock finnas anledning att parallellt med genushistorien även fortsättningsvis framhålla kvinnohistorien, i synnerhet vad gäller äldre tiders historia.

I Umeå arbetar man nu för att inviga Sveriges första kvinnohistoriska museum i samband med att Umeå blir europeisk kulturhuvudstad 2014. Det är ett lovvärt och viktigt projekt, som riskerar att störas av ett motsvarande projekt i huvudstaden. I Stockholm har vi redan två kommunala museer som har uppdraget att även fokusera på kvinnornas historia. Det uppdraget bör förtydligas, och museerna bör även tillföras resurser för att skapa nya egna utställningar – gärna med kvinnohistoriska teman.

Utöver det har Miljöpartiet föreslagit att vi bör skapa ett hus för Stockholms kvinnor i dåtid, nutid och framtid, i ”Drottning Josefinas hus”, på Björngårdsgatan på Södermalm.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2012:69) av Ann Mari Engel (V) om ”Skapandet av ett kvinnohistoriskt museum i Stockholms stad” anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 13 november 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Madeleine Sjöstedt

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Roger Mogert och Olle Burell (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2012:69) av Ann Mari Engel (V) om ”Skapandet av ett kvinnohistoriskt museum i Stockholms stad” bifalles.
2. Dessutom vill jag framföra följande

Det gläder mig att Stockholm Business Region AB ser möjligheterna med ett kvinnohistoriskt museum i staden, såväl ur stockholmarnas som ur ett internationellt perspektiv. Ett sådant museum kommer att dra stor publik, både nationellt och internationellt och bli en intressant attraktion för Stockholm. Sverige är också känt i världen som ett jämförelsevis jämställt land

Ett kvinnohistoriskt museum kan också fungera som centrum för studier, forskning och programverksamhet. Att kvinnor har haft en underskyddad plats på dagens museer är väl dokumenterat bland annat av föreningen DEA. Svaret från politiker och ansvariga har blivit att alla museer bör arbeta för att lyfta fram kvinnor i historien.

Självfallet ska utställningar idag göras med genusperspektiv och alla museer sträva efter ett intersektionellt förhållningssätt. Ett sådant arbetssätt fyller däremot inte behovet av ett centrum för att lyfta fram kvinnokampens historia och att specifikt fokusera på kvinnohistoria. Utvecklingen går långsamt och det behövs insatser på flera plan. Ett kvinnohistoriskt museum fyller ett gapande tomrum i historien och kan bli en riktig blåslampa framåt i tiden.

Ett samarbete med Stockholms stadsmuseum och med landstinget, där en liknande motion har lagts av vänsterpartiet, bör utredas. Vi välkomnar givetvis ett kvinnohistoriskt museum i Umeå och menar att även huvudstaden bör uppmärksamma kvinnornas historiska kamp.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Nilsson och Daniel Helldén (båda MP) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (MP) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I en motion (2012:69) föreslår Ann Mari Engel (V) att staden ska skapa ett kvinnohistoriskt museum, som förutom utställningar också kan fungera som centrum för studier och programverksamhet om kvinnorörelsens historia i Sverige. Placering och upplägg bör utredas av kulturförvaltningen i samarbete med kvinnoorganisationer och andra aktörer med fackkunskaper i kvinnohistoria och eventuellt i samarbete med Stockholms läns landsting.

Ann Mari Engel föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar att inleda arbetet för att etablera ett kvinnohistoriskt museum i Stockholm och finna en lämplig plats för detta. Det kan ske i samarbete med Stockholms läns landsting och samråd bör ske med föreningen DEA och andra berörda organisationer.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden och Stockholm Business Region AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 mars 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets anser inte att drivandet av museer är en kommunal kärnuppgift och att staden därmed bör iakttä restriktivitet när det gäller att åta sig att driva verksamheter som ligger utanför kärverksamheten.

Staden driver idag två museer; Medeltidsmuseet och Stockholms stadsmuseum. Båda ligger under Kulturnämnden. Båda dessa museer skildrar stadens uppkomst, medeltida utveckling och moderna framväxt. Stadsmuseets kulturmiljöenhet fungerar dessutom som stadens expertorgan när det gäller arkeologiska och byggnadshistoriska frågor. Museernas koppling till stadens framväxt och identitet är därmed mycket stor och stadsledningskontoret uppfattar därmed det kommunala intresset i verksamheten som betydande.

Stadsledningskontoret uppfattar dock inte att grundandet av ett kvinnohistoriskt museum speglar något allmänt kommunalt intresse och i ännu mindre utsträckning ett specifikt Stockholmskt intresse.

Stadsledningskontoret noterar slutligen att för att korrigera utfallet i de uppgifter Ann Marie Engel tar upp i motionen behöver inte ett nytt museum institutionaliseras. Det torde räcka med att befintliga svenska museer ser över det aktuella och kommande programutbudet ur genussynpunkt, tillsammans med hänsyn till mångfalds- och sociala aspekter

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige

att anse motionen besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 mars 2013 att godkänna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mats Berglund (MP), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Även om historieskrivningen har haft en tydlig inriktning mot män och mäns historia, så har stora förändringar skett under senare tid. Genusbegreppet är etablerat och aktuell forskning brukar i relativt stor utsträckning återspeglas i museer. Att lyfta ur kvinnorna ur historien och berätta om ”dem” i ett eget museum är ganska långt från vad man brukar mena med genus.

I högre grad än i den tidigare kvinnoforskningen används begreppet för att betona relationen mellan könen och som redskap för att studera de i tid och rum varierande formerna av vad som uppfattas som manligt och kvinnligt. Genuskonstruktioner utmärks av ett motsatstänkande som skapar skillnader, isärhållande och makt. (ur NE:s definition av genus)

I Sveriges museer görs idag omfattande insatser där genusperspektivet används. Den statliga flerårssatsningen på JÄMUS har inneburit flera både innehållsrika och välbesökta seminarier om samlingar, pedagogik och utställningar. Föreningen Genus i museer har funnits i flera år och brukar återkommande anordna studiebesök och föredrag under museernas Vårmöte. Flera utställningar har arbetat medvetet med ett genusperspektiv, t ex Kvarteret Svalan på Stockholms stadsmuseum där inte minst kvinnors betydelse i 1600-talets Norrmalm har lyfts fram, Den svenska historien på Historiska museet, där ny forskning har vävts in i existerande kunskap och flera konstutställningar på Nationalmuseum och Moderna museet som har problematiserat de olika förutsättningarna för kvinnors och mäns konstnärskap.

Mot bakgrund av detta anser Kulturförvaltningen inte att ett särskilt kvinnohistoriskt museum behövs. Istället bör alla museer sträva efter ett intersektionellt förhållningssätt som innefattar genus, mångfald, sociala skillnader med mera och därmed bidra till en berikad och mer komplicerad historieskrivning.

Stockholm Business Region AB

Stockholm Business Region AB:s kontorsyttrande daterat den 27 februari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm är en stor och attraktiv besöksdestination i Europa med över tio miljoner kommersiella övernattningsnätter årligen. Under 2012 har de kommersiella övernattningsnätterna ökat med tre procent i Stockholms län till en ny rekordnivå på 10,8 miljoner gästnätter.

Stockholms museum bidrar på ett ypperligt sätt till att attrahera besökare till Stockholm är därför mycket viktiga för Stockholms fortsatta tillväxt. Vasamuseet är ett av Stockholms största besöksmål och hade 2012 drygt 1,2 miljoner besökare. Moderna museet hade knappt 500 000 besökare och Stadsmuseum hade drygt 260 000. I maj öppnar vidare Swedish Music Hall of Fame vilket även kommer att inrymma ABBA The Museum.

Gemensamt för alla Stockholms museum är att de bidrar till att attrahera besökare och marknadsföra Stockholm såväl internationellt som nationellt. Vidare erbjuder de boende i Stockholm möjligheten att berika sig. Sammantaget ökar därigenom Stockholms attraktivitet för såväl besökare som boende.

Vi ser därför positivt på förslaget om att inleda arbetet för att etablera ett kvinnohistoriskt museum i Stockholm och finna en lämplig plats för detta.

RESERVATIONER M.M.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V) enligt följande.

Vice ordföranden Ann Mari Engel (V) föreslår att kulturnämnden beslutar enligt följande:

Att tillstyrka motionen
att därutöver anföras

Utgångspunkten för denna motion om att skapa ett kvinnohistoriskt museum i Stockholm är att kvinnorna har en alltför underskyddad plats på dagens museer, vilket har dokumenterats bl.a. av föreningen DEA. Denna förening har under många år arbetat för att få till stånd ett kvinnohistoriskt museum. Svaret från politiker och ansvariga har alltid blivit att alla museer bör arbeta för att lyfta fram kvinnor i historien. Detta är även kulturförvaltningens svar.

Verkligheten ser dock annorlunda ut och det är dags att göra något konkret för att ändra på detta. Kvinnorna fortsätter att vara underrepresenterade och framställas i passiva roller på landets museer.

Vi instämmer i behovet av att göra utställningar med genusperspektiv och att alla museer bör sträva efter ett intersektionellt förhållningssätt. Detta fyller dock inte behovet av ett centrum för att lyfta fram kvinnokampens historia och att specifikt fokusera på kvinnohistoria.

Vi välkomnar planerna på ett kvinnohistoriskt museum i Umeå men anser att även huvudstaden bör uppmärksamma kvinnornas historiska kamp.

Särskilt uttalande gjordes av Mats Berglund (MP) enligt följande.

Kvinnornas historia har alltför länge varit sorgligt eftersatt på våra museer. Vi måste berätta om kvinnorna och deras liv och gärningar i lika hög utsträckning som vi berättar om männen.

Som förvaltningen anför har genusbegreppet etablerats inom historieforskningen och även inom museivärlden. Detta öppnar upp för en museipedagogik som tar utgångspunkt i maktaspekter och som kan berätta om relationer och hierarkier mellan könen. Det kan dock finnas anledning att parallellt med genushistorien även fortsättningsvis framhålla kvinnohistorien, i synnerhet vad gäller äldre tiders historia.

I Umeå arbetar man nu för att inviga Sveriges första kvinnohistoriska museum i samband med att Umeå blir europeisk kulturhuvudstad 2014. Det är ett lovvärt och viktigt projekt, som riskerar att störas av ett motsvarande projekt i huvudstaden. I

Stockholm har vi redan två kommunala museer som har uppdraget att även fokusera på kvinnornas historia. Det uppdraget bör förtydligas, och museerna bör även tillföras resurser för att skapa nya egna utställningar – gärna med kvinnohistoriska teman.

Utöver det har Miljöpartiet föreslagit att vi bör skapa ett hus för Stockholms kvinnor i dåtid, nutid och framtid, i ”Drottning Josefinas hus”, på Björngårdsgatan på Södermalm.

2012:69

Motion av Ann Mari Engel (V) om skapandet av ett kvinnohistoriskt museum i Stockholm stad

Dnr 328-1833

Stadens museer utgör en oerhört viktig resurs för att lyfta fram vår bakgrund och ge historiska sammanhang. Det är viktigt visa nya generationer hur dagens demokratiska samhälle växt fram. Idag finns dock inte något museum som fokuserar på kvinnornas roll i historien och deras kamp för rätten till sina egna liv.

Vi föreslår att staden ska skapa ett kvinnohistoriskt museum, som förutom utställningar också kan fungera som centrum för studier och programverksamhet om kvinnorörelsens historia i Sverige. Placering och upplägg bör utredas av kulturförvaltningen i samarbete med kvinnoorganisationer och andra aktörer med fackkunskaper i kvinnohistoria och eventuellt i samarbete med Stockholms läns landsting.

Kravet att museerna ska spegla hela befolkningens liv har framförts i många år. DEA, föreningen för ett kvinnohistoriskt museum, har nyligen undersökt kvinnorepresentationen på läns museerna och funnit att kvinnor är gravt underrepresenterade och barn mycket sällsynta i utställningarna. När kvinnor framställs är de oftast stereotypiskt skildrade som anonyma och passiva och förekommer i negativa situationer. När man t.ex. granskade museernas utställda foton, skulpturer och bilder så var 71 % män och 29 % kvinnor. Bland namngivna personer var 75 % män och 25 % kvinnor, medan de miljöer som visades endast var till 18 % kvinnliga (manliga 52 % och "neutrala" 30 %).

Det är hög tid att det skapas ett museum som visar kvinnornas kamp i historien för sina rättigheter. Ett museum är på gång i Umeå och även Stockholm bör förstås satsa på att lyfta fram kvinnornas och kvinnokampens historia i huvudstaden. Vi är övertygade om att ett sådant museum skulle dra

till sig en stor publik, både nationellt och internationellt, och bli en viktig attraktion för staden.

Stockholms museer har idag en stark övervikt för manliga ämnen, som t.ex. armé, sjöfart, teknik, kungahistoria. Det senaste tillskottet behandlar spritens historia. Stadens majoritet tänker nu satsa betydande resurser på ett Nobelmuseum, där ju pristagarna genom åren kraftigt dominerats av män. Likaså domineras stadsbilden sedan länge av gatunamn och offentliga statyer som framställer män ur historien. Det är hög tid att ge Stockholms kvinnor en mer framträdande plats!

Jag föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar

att inleda arbetet för att etablera ett kvinnohistoriskt museum i Stockholm och finna en lämplig plats för detta. Det kan ske i samarbete med Stockholms läns landsting och samråd bör ske med föreningen DEA och andra berörda organisationer.

Stockholm den 17 december 2012

Ann Mari Engel